

การศึกษาคำกริยา เป็น ได้แก่

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่าคำกริยาแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- ประเภทเทียบความ ได้แก่ คำว่า ชื่อ หมายถึง คือ และ เป็น
- ประเภทขยายความ ได้แก่ คำว่า มี และ ได้แก่
- ประเภทเปรียบเทียบ ได้แก่ คำว่า เหมือน คล้าย เท่า และ เสมอ

นั่นก็คือ คำกริยา "เป็น" เป็นคำกริยาแบ่งออกได้เป็นประเภทเทียบความ ซึ่งเป็นประเภทของคำกริยาที่บ่งชี้ว่าสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นสิ่งที่เดียวกันกับสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหลังคำกริยา คำกริยาประเภทนี้จะต้องปรากฏร่วมกับหน่วยนามหน้า-และหน่วยนามหลังคำกริยาที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่อ้างถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน

ส่วนคำกริยา "ได้แก่" เป็นคำกริยาแบ่งออกได้เป็นประเภทขยายความ ซึ่งเป็นประเภทของคำกริยาที่บ่งชี้ว่าสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหน้าคำกริยาประกอบด้วยสมาชิกต่าง ๆ ที่ระบุโดยหน่วยนามหลังคำกริยา คำกริยาประเภทนี้จะต้องปรากฏร่วมกับหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่เป็นคำจำกัดความ-ลูกกลุ่มเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า มีประโยคที่มีคำกริยา "เป็น" ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาหลัก แต่หน่วยนามทั้งสองที่ปรากฏร่วมด้วยได้มีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่อ้างถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน และในทำนองเดียวกัน ก็มีประโยคที่มีคำกริยา "ได้แก่" ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาหลัก แต่หน่วยนามทั้งสองที่ปรากฏร่วมด้วยได้มีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่เป็นคำจำกัดความ-ลูกกลุ่มเดียวกัน

ตัวอย่าง

- ก. อุบลิสัยเขา เป็น อุบลิสัยครู
- ข. ไก่ เป็น และห่าน เป็น สัตว์ปีก
- ค. การเดินองศ์มรรค ได้แก่ การปฏิบัติตามสภาวะของศีล

จากตัวอย่างประโยค ก จะเห็นได้ว่า หน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยา "เป็น" นั้นมีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่เป็นคำเกี่ยวโยงกัน ความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยนามทั้งสองในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นคุณสมบัติทางความหมายของหน่วยนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเปรียบเทียบความ

จากตัวอย่างประโยค ข จะเห็นได้ว่าหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยา "เป็น" นั้นมีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่เป็นคำจำกัดกลุ่ม-ลูกกลุ่มเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยนามทั้งสองในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติทางความหมายของหน่วยนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ

จากตัวอย่างประโยค ค จะเห็นว่าหน่วยนามทั้งสองที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา "ได้แก่" นั้นมีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่อ้างถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยนามทั้งสองในลักษณะนี้เป็นคุณสมบัติทางความหมายของหน่วยนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า คำกริยา "เป็น" มิได้เป็นเพียงคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความเท่านั้น แต่คำกริยา "เป็น" ยังเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเปรียบเทียบความ(ตัวอย่างข้อ ก)และเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ(ตัวอย่างข้อ ข)ด้วยในทำนองเดียวกัน จากตัวอย่างข้อ ค แสดงให้เห็นว่าคำกริยา "ได้แก่" นอกจากจะเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความแล้ว ยังเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความด้วย

การที่คำกริยา "เป็น" และ "ได้แก่" ดังตัวอย่างข้อ ก-ค ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างจากคำกริยา "เป็น" และ "ได้แก่" ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 นี้ ทำให้ต้องศึกษาคำกริยาทั้ง 2 รายการนี้โดยละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาคำกริยา "เป็น"

ในการศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา "เป็น" พบว่าคำกริยา "เป็น" มีลักษณะที่แตกต่างกันแบ่งได้เป็น 3 รายการ โดยเป็นคำนำร่องรูปพ้องเสียงกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.2 คำกริยา "เป็น" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ

คำกริยา "เป็น" ที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ "ไม่" คำกริยานี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาในลักษณะที่เป็น คำจ่ากลุ่ม-ลูกกลุ่มเดียวกัน คำกริยา "เป็น" รายคำนี้จะบ่งชี้ว่าสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ระบุโดยหน่วยนามหลังคำกริยา ดังนั้น คำกริยา "เป็น" คำนี้จึงจัดเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ มีอรรถลักษณะ ดังนี้

$$\left[\begin{array}{c} \text{เป็น}^{\text{๒}} \\ - \text{ไม่} \text{ ---} \\ + \text{หน่วยนาม} \text{ ---} \text{ หน่วยนาม}^{\text{๒}} \\ \text{ลูกกลุ่ม} \quad \text{จ่ากลุ่ม} \end{array} \right]$$

คำกริยานี้ความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า "เป็นสมาชิกของ" ดังตัวอย่าง
นก ไก่ เป็ด และห่าน เป็น สัตว์ปีก

คำกริยานี้จะไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ "ไม่" เช่น
*นก ไก่ เป็ด และห่าน ไม่เป็น สัตว์ปีก

^๒ [หน่วยนาม --- หน่วยนาม]
ลูกกลุ่ม จ่ากลุ่ม

เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยนามสองหน่วยที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายในลักษณะที่เป็น คำจ่ากลุ่ม-ลูกกลุ่มเดียวกัน

4.1.4 คำกริยา "เป็น" ที่ไม่ใช่คำกริยาบ่งบอกลักษณะ

ผู้วิจัยพบว่ามีคำกริยา "เป็น" อีกรายคำหนึ่ง นอกเหนือจากคำกริยา "เป็น" ทั้ง 3 ประเภทที่ได้กล่าวมาแล้ว คำกริยา "เป็น" รายคำนี้ปรากฏในโครงสร้างประโยคที่คล้ายคลึงกับคำกริยา "เป็น" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ ดังตัวอย่าง

- ก. อุบนิสัยเขา เป็น (อุบนิสัย)ครู
- ข. อุบนิสัยเขา เป็น ครู
- ค. เขา เป็น ครู

จากตัวอย่าง ประโยคในข้อ ก. มีคำกริยา "เป็น" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ ประเภทเปรียบเทียบ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.1.3) ส่วนคำกริยา "เป็น" ในประโยคข้อ ข. และข้อ ค. นั้นอาจเป็นหรือไม่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะก็ได้ ทั้งนี้เพราะประโยคทั้งสองเป็นประโยคคำถาม ในประโยคข้อ ข. มีความหมายเปรียบอุบนิสัยเป็น 2 แบบ คือ แบบอุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเปรียบอุบนิสัยของเขากับอุบนิสัยของครู ในรูปประโยคได้มีการละคำนาม "อุบนิสัย" ออกไป หรือเป็นการเปรียบแบบอุปมา (Simile) แบบเดียวกับที่เราพูดว่า "เขาเป็นเสือ" (He is a tiger.)

ในประโยคข้อ ค. ก็มี 2 ความหมายเช่นกัน กล่าวคือ ความหมายที่หนึ่งเป็นความหมายบอกการเทียบความ คือ เขามีอาชีพเป็นครู ส่วนความหมายที่สอง เขามีได้มีอาชีพเป็นครูแต่ความประพฤติ เขาคคล้ายกับครู

ในประโยคข้อ ข. คำกริยา "เป็น" จะเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะถ้าหากว่าหน่วยนามหลังคำกริยามีการละหน่วยหลัก "อุบนิสัย" ซึ่งคำกริยา "เป็น" นี้ก็จะ เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ ประเภทเปรียบเทียบเช่นเดียวกับกับคำกริยา "เป็น" ในตัวอย่างประโยคข้อ ก. แต่ถ้าหน่วยนามหลังคำกริยานั้นไม่ได้มีการละหน่วยหลัก "อุบนิสัย" คำกริยา "เป็น" ในประโยคข้อ ข. ก็จะไม่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ

เหตุผลก็คือ คำกริยาบ่งบอกลักษณะจะต้องปรากฏร่วมกับหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลัง คำกริยาเสมอ (ดูคำจำกัดความของคำกริยาบ่งบอกลักษณะในหน้า 28) ในประโยคข้อ ข. ที่เป็นการเปรียบเทียบแบบอุปมานั้น คำกริยา "เป็น" ปรากฏร่วมกับหน่วยนามหน้าคำกริยาเท่านั้น ส่วนหน่วยที่ตามหลังคำกริยา ไม่ใช่หน่วยนามแต่เป็นคำคุณศัพท์ชนิดหนึ่งที่แปลง (derived) มาจากคำนาม

ดังนั้นในการพิจารณาประโยคในลักษณะดังกล่าวนี้ เราจะพิจารณาจากโครงสร้างลึกของประโยคว่ามีหน่วยหลักในหน่วยนามหลังคำกริยาปรากฏด้วยหรือไม่ ถ้าในโครงสร้างลึกมีหน่วยหลักปรากฏอยู่ในหน่วยนามหลังคำกริยาก็ตัดสินได้ว่าคำกริยา "เป็น" นั้น เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเปรียบเทียบ ในทางตรงกันข้ามถ้าในโครงสร้างลึกไม่มีหน่วยหลักปรากฏอยู่ คำกริยา "เป็น" นั้นก็ไม่ถือว่าเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ

สำหรับคำกริยา "เป็น" ที่ปรากฏในประโยคข้อ ค. นั้นก็มีความกำกวมเช่นเดียวกับคำกริยา "เป็น" ที่ปรากฏในประโยคข้อ ข. กล่าวคือ คำกริยา "เป็น" ในประโยคข้อ ค. จะเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะถ้าหากว่าหน่วยที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยา คือ คำว่า "ครู" นี้เป็นหน่วยนาม (ดูคำจำกัดความของคำกริยาบ่งบอกลักษณะในหน้า 28) คำกริยา "เป็น" ดังกล่าวจะเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ เพราะ หน่วยนามทั้งสองอ้างอิงถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน แต่ถ้าหน่วยที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยาไม่ใช่หน่วยนาม แต่เป็นคำคุณศัพท์ที่แปลงมาจากคำนาม คำกริยา "เป็น" นี้ก็จะไม่จัดว่าเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ

เราอาจทดสอบดูว่าหน่วยที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยาเป็นคำนามหรือเป็นคำคุณศัพท์ที่แปลงมาจากคำนาม ได้ดังนี้

ถ้าหน่วยที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยาเป็นคำนาม เราสามารถเพิ่มข้อความว่า "คนหนึ่ง" ต่อท้ายหน่วยนามหลังคำกริยาได้
ตัวอย่าง

เขา เป็น ครูคนหนึ่ง (หน่วยนาม "เขา" กับหน่วยนาม "ครูคนหนึ่ง" อ้างอิงถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน)

แต่เราจะไม่สามารถเพิ่มข้อความ "คนหนึ่ง" หลังคำว่า "ครู" ที่เป็นคำคุณศัพท์ที่แปลงมาจากคำนาม นอกจากนี้ ถ้าหน่วยที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยา เป็นคำคุณศัพท์ที่แปลงมาจากคำนาม เราสามารถซ้ำคำคุณศัพท์นั้นได้โดยมีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของคำหน้าให้เป็นเสียงตรี

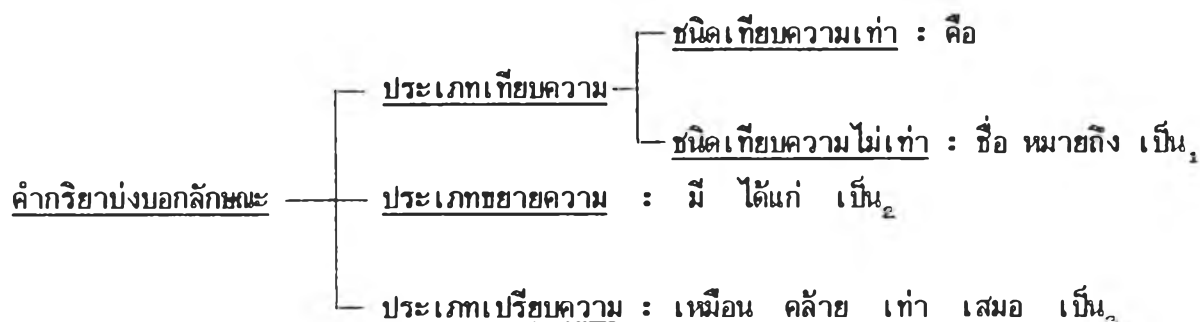
ตัวอย่าง

เขา เป็น ครู ครู
* เขา เป็น ครู ครู คนหนึ่ง

สำหรับคำกริยา "เป็น" ที่ไม่ใช่คำกริยาบ่งบอกลักษณะนั้น จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

4.1.5 สรุปการศึกษาคำกริยา "เป็น" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะ

หลังจากที่ได้ศึกษาคำกริยา "เป็น" โดยละเอียดแล้ว คำกริยา "เป็น" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะก็จะถูกจัดให้อยู่ตามประเภทต่าง ๆ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

4.2 การศึกษาคำกริยา "ได้แก่"

ในการศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา "ได้แก่" พบว่า คำกริยา "ได้แก่" มีลักษณะที่แตกต่างกัน แบ่งได้เป็น 2 รายคำ โดยเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 คำกริยา "ได้แก่" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ

คำกริยา "ได้แก่" ที่ไม่สามารถมีคำปฏิเสธ "ไม่" ปรากฏร่วมด้วยได้ คำกริยานี้แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาใน ลักษณะที่อ้างถึงหน่วยอ้างอิงเดียวกัน คำกริยานี้บ่งชี้ว่า สิ่งที่กำลังถึงโดยหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็น สิ่งเดียวกันกับสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหลังคำกริยา ดังนั้น คำกริยา "ได้แก่" นี้จึงจัดเป็น คำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ มีอรรถลักษณะ ดังนี้

$$\left[\begin{array}{c} \text{ได้แก่}_1 \\ - \text{ไม่} \quad \underline{\hspace{1cm}} \\ + \text{หน่วยนาม} \quad \underline{\hspace{1cm}} \quad \text{หน่วยนาม} \\ \text{อ้างอิง} \quad \quad \quad \text{อ้างอิง} \end{array} \right]$$

คำกริยานี้มีความคล้ายคลึงกับคำว่า "คือ" ดังตัวอย่าง
การเดินองค์มรรค ได้แก่ การปฏิบัติตามสภาวะของศีล

คำกริยานี้จะไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ "ไม่" เช่น
*การเดินองค์มรรค ไม่ได้แก่ การปฏิบัติตามสภาวะของศีล

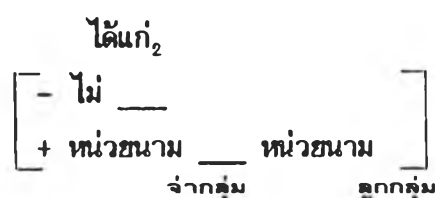
เนื่องจากคำกริยา "ได้แก่" มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ในเรื่องการสลับตำแหน่ง หน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาได้โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป เช่น

การเดินองค์มรรค ได้แก่ การปฏิบัติตามสภาวะของศีล
การปฏิบัติตามสภาวะของศีล ได้แก่ การเดินองค์มรรค

ดังนั้นผู้วิจัย จึงจัดให้คำกริยา "ได้แก่" เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ ชนิดเทียบความเท่า

4.2.2 คำกริยา "ได้แก่" ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ

คำกริยา "ได้แก่" ที่ไม่สามารถมีคำปฏิเสธ "ไม่" ปรากฏร่วมด้วยได้ คำกริยานี้แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาในลักษณะที่เป็นคำจำกัดกลุ่ม-ลูกกลุ่มเดียวกัน คำกริยานี้บ่งชี้ว่าสิ่งที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหน้าคำกริยามีสมาชิกต่างๆที่กล่าวถึงโดยหน่วยนามหลังคำกริยา ดังนั้น คำกริยา "ได้แก่" นี้ จึงจัดเป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ มีอรรถลักษณะ ดังนี้

คำกริยานี้มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า "มี" ดังตัวอย่าง

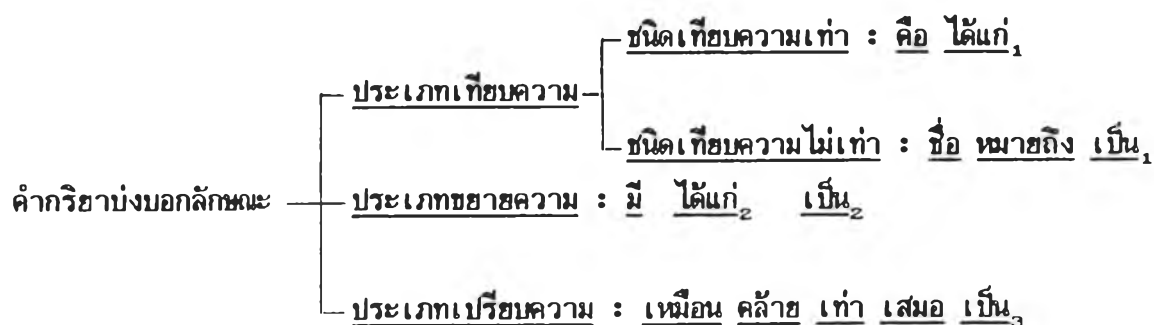
สินค้าออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ข้าว ยางพารา และดีบุก

คำกริยานี้จะไม่ปรากฏกับคำปฏิเสธ "ไม่" เช่น

*สินค้าออกที่สำคัญของไทย ไม่ได้แก่ ข้าว ยางพารา และดีบุก

4.2.3 สรุปการศึกษาคำกริยา "ได้แก่"

เมื่อได้ศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำกริยา "ได้แก่" โดยละเอียดแล้ว พบว่า คำกริยา "ได้แก่" เป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงมี 2 รายคำซึ่งถูกจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังแสดงด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมินี้สรุปได้ว่า คำกริยาบ่งบอกลักษณะในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 13 รายนาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- 1) ประเภทเทียบความ ซึ่งแบ่งย่อยได้ 2 ชนิดย่อยคือ
 - 1.1 ชนิดเทียบความเท่า มี 2 รายนาม ได้แก่ คำว่า คือ และ ได้แก่₁
 - 1.2 ชนิดเทียบความไม่เท่า มี 3 รายนาม ได้แก่ คำว่า ชื่อ หมายถึง และ เป็น₁
- 2) ประเภทขยายความ มี 3 รายนาม ได้แก่ คำว่า มี ได้แก่₂ และ เป็น₂
- 3) ประเภทเทียบความ มี 5 รายนาม ได้แก่ คำว่า เหมือน คล้าย เท่า เสมอ และ เป็น₃

4.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะ

จากผลการศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของ คำกริยาบ่งบอกลักษณะ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์จำแนกประเภทย่อยของคำกริยาชนิดนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความ

ผู้วิจัยได้จำแนกคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความซึ่งมีอยู่ 6 รายนาม ออกเป็น 2 ชนิดย่อย โดยผู้วิจัยใช้คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยาในเรื่องของการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการสลับตำแหน่งของหน่วยงานหน้าและหน่วยงานหลังคำกริยาเป็นเกณฑ์ ดังนี้

1. คำกริยาบ่งบอกลักษณะที่อนุญาตให้มีการสลับตำแหน่งของหน่วยงานทั้งสองได้ เรียกว่า คำกริยาชนิดเทียบความเท่า
 - มี 2 รายนาม ได้แก่ คำว่า คือ และ ได้แก่₁
2. คำกริยาบ่งบอกลักษณะที่ไม่อนุญาตให้มีการสลับตำแหน่งของหน่วยงานทั้งสองได้ เรียกว่า คำกริยาชนิดเทียบความไม่เท่า
 - มี 3 รายนาม ได้แก่ คำว่า ชื่อ หมายถึง และ เป็น₁

จากการศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ในเรื่องของการสลับตำแหน่งของหน่วยงานทั้งสองนั้นทำให้เห็นว่าคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทเทียบความที่มีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1) ถ้าหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นชื่อเฉพาะ และหน่วยนามหลังคำกริยาเป็นคำอธิบาย แล้ว คำกริยาที่จะปรากฏจะได้แก่คำว่า คือ ได้แก่₁ เป็น₁ หมายถึง
ตัวอย่าง

ก) วิชาภาษาศาสตร์ $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ได้แก่}_1 \\ \text{เป็น}_1 \\ \text{หมายถึง} \end{array} \right\}$ วิชาที่ศึกษาภาษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

จากตัวอย่าง แสดงอรรถลักษณะของหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยา ด้วยโครงสร้างประโยคต่อไปนี้

หน่วยนาม $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ได้แก่}_1 \\ \text{เป็น}_1 \\ \text{หมายถึง} \end{array} \right\}$ หน่วยนาม
[+วิสามันนาม] [-วิสามันนาม]

2) ถ้าหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นคำอธิบาย โดยมีหน่วยนามเป็นชื่อเฉพาะคำกริยาที่จะปรากฏจะได้แก่คำว่า คือ ได้แก่₁ ชื่อ

ข) วิชาที่ศึกษาภาษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ได้แก่}_1 \\ \text{ชื่อ} \end{array} \right\}$ วิชาภาษาศาสตร์

จากตัวอย่างแสดงอรรถลักษณะของหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาด้วยโครงสร้างประโยคต่อไปนี้

หน่วยนาม $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ได้แก่}_1 \\ \text{ชื่อ} \end{array} \right\}$ หน่วยนาม
[-วิสามันนาม] [+วิสามันนาม]

จากตัวอย่างประโยค ก) และ ข) ข้างต้นนี้ จะเห็นว่า คำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภท เทียบความถี่มีการเลือกปรากฏที่ต่างกัน กล่าวคือ คำกริยา เป็น₁ และ หมายถึง จะเลือกปรากฏกับโครงสร้างประโยคที่มีหน่วยนามหน้าคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+วิสามัญนาม] และมีหน่วยนามหลังคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [-วิสามัญนาม] แต่คำกริยา ชื่อ จะเลือกปรากฏกับโครงสร้างประโยคที่มีหน่วยนามหน้าคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [-วิสามัญนาม] และมีหน่วยนามหลังคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+วิสามัญนาม] โดยมีคำกริยา คือ และ ได้แก่₁ ปรากฏได้ในทั้งสองโครงสร้าง

อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาข้อมูลที่ใช้ในการแนะนำบุคคลหรือสิ่งของให้เป็นที่รู้จัก ก็จะได้เห็นลักษณะการใช้คำกริยาบ่งบอกลักษณะ คือ และ ได้แก่₁ ที่แตกต่างจากลักษณะการใช้ดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้ คือ

3) ถ้าเป็นข้อความที่ใช้กล่าวแนะนำโดยข้อความที่มีหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นชื่อเฉพาะ และหน่วยนามหลังคำกริยาเป็นคำอธิบายแล้ว คำกริยาที่จะปรากฏจะได้แก่คำว่า คือ และ เป็น₁ ตัวอย่าง

ค) สมศักดิ์ $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{เป็น}_{1} \\ \text{*ได้แก่}_{1} \\ \text{*หมายถึง} \end{array} \right\}$ นักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในห้องนี้

จากตัวอย่างจะแสดงอรรถลักษณะของหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาด้วยโครงสร้างประโยคต่อไปนี้

หน่วยนาม [+วิสามัญนาม] $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{เป็น}_{1} \\ \text{*ได้แก่}_{1} \\ \text{*หมายถึง} \end{array} \right\}$ หน่วยนาม [-วิสามัญนาม]

4) ถ้าเป็นข้อความที่ใช้กล่าวแนะนำโดยข้อความที่มีหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นคำอธิบาย และมีหน่วยนามหลังคำกริยาเป็นชื่อเฉพาะแล้ว คำกริยาที่จะปรากฏ จะได้แก่คำว่า คือ ชื่อ และ ได้แก่₁ ดังตัวอย่าง

ง) นักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดของห้องนี้ $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ชื่อ} \\ \text{ได้แก่}_1 \end{array} \right\}$ สมศักดิ์

จากตัวอย่างจะแสดงอรรถลักษณะของหน่วยนามหน้าและหน่วยนามหลังคำกริยาด้วย
โครงสร้างประโยคต่อไปนี้

หน่วยนาม $\left\{ \begin{array}{l} \text{คือ} \\ \text{ชื่อ} \\ \text{ได้แก่}_1 \end{array} \right\}$ หน่วยนาม
[-วิสามันนาม] [+วิสามันนาม]

จากตัวอย่างประโยค ค) และ ง) จะเห็นว่าคำกริยา ได้แก่₁ ปรากฏได้ในโครงสร้าง
ประโยค ง) ซึ่งมีหน่วยนามหลังคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+วิสามันนาม] เท่านั้น ส่วนคำกริยา คือ
ปรากฏได้ในทั้งสองโครงสร้าง

กล่าวโดยสรุปแล้ว คำกริยา คือ จะปรากฏได้ในทุกโครงสร้างที่กล่าวมา แสดงให้เห็น
ว่า คำกริยา คือ เป็นคำกริยาที่แสดงความเท่าเทียมกันทางความหมายของหน่วยนามทั้งสองมาก
ที่สุด คำกริยา ได้แก่₁ มีคุณสมบัติในข้อนี้รองลงมาจากคำกริยา คือ คำกริยา เป็น₁ และ ชื่อ
มีคุณสมบัติในข้อนี้ลดหลั่นกันตามลำดับรองจากคำกริยา ได้แก่₁ ส่วนคำกริยา หมายถึง มีคุณสมบัติใน
การแสดงความเท่าเทียมกันทางความหมายของหน่วยนามทั้งสองน้อยมาก จึงมักปรากฏว่าคำกริยา
หมายถึง ที่เป็นคำกริยาบ่งบอกลักษณะชนิดเทียบความไม่เท่า มักจะถูกใช้ในประโยคที่เป็นการ
อธิบายความ หรือให้คำจำกัดความ เช่น

โรงเรียน หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างสำหรับการศึกษาล่าเรียน
แม่ทัพ หมายถึง ผู้มีความสำคัญ เป็นผู้รับผิดชอบปกครองกองทัพ

4.3.2 ข้อสังเกตของคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ

คำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทขยายความ ซึ่งมีสมาชิก 3 รายคำ ได้แก่คำว่า
มี ได้แก่₂ และ เป็น₂ มีการเลือกปรากฏที่ต่างกัน เป็น 2 แบบ คือ

1) ถ้าหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นคำจำกัดกลุ่ม และหน่วยนามหลังคำกริยาเป็นคำจำกัดกลุ่ม คำกริยาที่ปรากฏ คือคำว่า มี และ ได้แก่ เช่น

ผู้อภิปรายในวันนี้ มี คุณสมภาร คุณอุทัย และคุณบุญชู
สินค้าออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ข้าว ยางพารา และดีบุก

2) ถ้าหน่วยนามหน้าคำกริยาเป็นคำจำกัดกลุ่ม และหน่วยนามหลังคำกริยาเป็นคำจำกัดกลุ่ม คำกริยาที่ปรากฏ คือคำว่า เป็น เช่น

คุณสมภาร คุณอุทัย และคุณบุญชู เป็น ผู้อภิปรายในวันนี้
ข้าว ยางพารา และดีบุก เป็น สินค้าออกที่สำคัญของไทย

การเลือกปรากฏในโครงสร้างประโยคที่ต่างกันของคำกริยา มี และ ได้แก่ กับคำกริยา เป็น นั้น เป็นเรื่องของการเลือกความหลัก กล่าวคือ ความหลัก (Topic) จะมีตำแหน่งอยู่ต้นประโยค⁴ การที่หน่วยนามใดจะเป็นความหลักได้จะต้องเป็นหน่วยนามที่เฉพาะหรือหน่วยนามคลุมทั่ว เพราะเป็นสิ่งซึ่งผู้ฟังจะเข้าใจได้ว่าหมายถึงอะไร⁵ และเนื่องจากหน่วยนามที่ปรากฏกับคำกริยาบ่งบอกลักษณะประเภทที่มีคุณสมบัติในการเป็นความหลักได้ทั้ง 2 หน่วยนาม ดังนั้นจึงทำให้มีการวางข้อความได้ 2 แบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกของผู้พูดว่าจะเลือกหน่วยนามใดเป็นความหลัก และการที่คำกริยาบ่งบอกลักษณะจะต้องแสดงความหมายในการบ่งบอกลักษณะของหน่วยนามหน้าคำกริยาทำให้เกิดกลไกของภาษาที่จะไม่ทำให้ความหมายของคำกริยาบ่งบอกลักษณะเปลี่ยนแปลงไป หลังจากการเลือกความหลัก จึงเกิดมีโครงสร้างประโยค 2 แบบ โดยมีการบังคับใช้คำกริยาระหว่าง มี และ ได้แก่ กับคำกริยา เป็น ดังกล่าว

⁴ เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ "ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ 3 ชนิด กับการวางตำแหน่งวลีในประโยคภาษาไทย" ศาสตร์แห่งภาษา ฉบับที่ 2 : มิถุนายน 2525 กรุงเทพฯ. หน้า 51.

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 47.